

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **P. Ch.**
státní příslušnost: X
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2021, č. j. OAM-833/ZA-ZA11-ZA22-2020

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2021, č. j. OAM-833/ZA-ZA11-ZA22-2020, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný pro nepřipustnost zastavil řízení o opakované žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud ovšem s ohledem na své povinnosti plynoucí z unijního práva musel k žalobcově žalobě nyní posoudit, zda toto rozhodnutí ob stojí tváří v tvář aktuálnímu dění na Ukrajině.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 3. 12. 2020. Jednalo se již o jeho druhou žádost. Jako důvod uvedl, že je příslušníkem ruské pravoslavné církve. Na Ukrajině převládá ukrajinština. Proto dochází k pronásledování příslušníků této církve. Ze stejného důvodu podal i první žádost v srpnu 2020. Obává se, že se budou opakovat problémy, které na Ukrajině v souvislosti se svou vírou měl. Několikrát jej zbili. Na policii to nehlásil, je zkorumpovaná.
3. Žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 2. 2021, č. j. OAM-833/ZA-ZA11-ZA22-2020 („rozhodnutí žalovaného“) řízení o žádosti žalobce zastavil podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“). Žádost posoudil v souladu s § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu jako nepřipustnou. Žalobce podal stejnou žádost opakovaně, aniž by v ní uvedl relevantní nové skutečnosti. Na obavě z jednání soukromých osob v souvislosti s náboženstvím žalobce stála i jeho první žádost. Tu žalovaný zamítl jako zjevně nedůvodnou. Ukrajina je totiž na seznamu bezpečných zemí původu a žalobce domněnku bezpečnosti nevyvrátil. Nyní žalobce neuvedl žádnou novou skutečnost, která by odůvodňovala opětovné meritorní posouzení jeho žádosti.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

4. Žalobce namítá, že ho žalovaný dostatečně nepoučil o jeho právech a povinnostech v řízení o opakované žádosti o mezinárodní ochranu. Takové poučení je obzvláště nezbytné v azylovém řízení. Žalovaný by měl žadateli poskytnout kompletní poučení o jeho právech a povinnostech. Žalobce přitom až do předání rozhodnutí nedostal poučení o tom, jakým způsobem probíhá řízení o opakované žádosti.
5. Úkolem žalovaného podle žalobce bylo posoudit nové skutečnosti a zohlednit aktuální situaci v zemi původu žalobce na základě relevantních informací o zemi původu. To žalovaný neudělal. Místo toho automaticky přistoupil k odmítnutí jeho žádosti.
6. Žalobce odkazuje na rozsudek ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96, ve kterém Nejvyšší správní soud formuloval požadavky na odůvodnění rozhodnutí o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o mezinárodní ochranu. Těmto požadavkům rozhodnutí žalovaného nevyhovuje. Problémy, kterým žalobce na Ukrajině čelí, lze označit za vážnou újmu. Žalovaný se jimi měl podrobněji zabývat.
7. Žalovaný ve svém vyjádření odmítl, že by se dopustil jakéhokoliv pochybení. Shromáždil dostatečně aktuální informace o zemi původu žalobce a umožnil mu seznámit se s nimi. Rovněž jej během řízení potřebně poučil. Při podání opakované žádosti stíhá břemeno tvrzení žalobce. Je tedy na něm, aby tvrdil relevantní nové skutečnosti dokládající podstatnou změnu okolností ve vztahu k hrozícímu pronásledování nebo vážné újmě. Žalobce však pouze opakoval důvody své předchozí žádosti.

IV. Posouzení věci krajským soudem

8. Žalobu podala oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud rozhodl bez jednání. Žalovaný s tím souhlasil. U žalobce vznikla domněnka, že s tím souhlasí. Krajský soud na základě čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32/EU („procedurální směrnice“) posoudil věc po skutkové a právní stránce úplně a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu).
9. Žaloba je důvodná. Ovšem z jiných než žalobcem namítaných důvodů.

10. Podmínky přípustnosti opakované žádosti o mezinárodní ochranu vymezuje § 11a odst. 1 zákona o azylu. Při hodnocení, zda je opakovaná žádost přípustná, musí žalovaný posoudit, zda (a) cizinec uvedl (nebo se objevily) nové skutečnosti nebo zjištění, které (b) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a (c) svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a. Podle § 10a odst. 2 zákona o azylu pak platí, že se v případě nepřipustnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany.
11. K přípustnosti opakované žádosti o mezinárodní ochranu se blíže vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96, na který ve své žalobce odkazuje i žalobce. Uvedl, že přípustnost opakované žádosti je třeba posuzovat z pohledu existence možných nových skutečností a zjištění jak z pohledu azylu, tak z pohledu doplňkové ochrany. V této souvislosti upozornil, že i opakovaná žádost, která formálně neuvádí nové skutečnosti či důvody, může splňovat podmínku přípustnosti, jestliže se od předcházejícího pravomocného rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany zásadním způsobem změnila situace v zemi původu a tato změna by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany (viz bod 18 citovaného rozsudku).
12. Rozhodnutí žalovaného o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany pak musí obsahovat odůvodnění o tom, že „1) žadatel v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvádí žádné nové skutečnosti či zjištění relevantní z hlediska azylu nebo doplňkové ochrany, resp. 2) pokud takové skutečnosti či zjištění uvádí, pak pouze takové, které mohl uplatnit již v předchozí žádosti, a 3) že nedošlo k takové zásadní změně situace v zemi původu, která by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Správnost těchto závěrů správního orgánu podléhá v plném rozsahu kognici správních soudů v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany“ (bod 19 citovaného rozsudku).
13. Rozhodnutí žalovaného těmito požadavkům vyhovuje. *Žalobce v řízení o své opakované žádosti neuvedl žádné nové skutečnosti.* Obavy z problémů souvisejících s jeho náboženským přesvědčením žalobce uváděl jako důvod již v rámci své první žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podal pouze o čtyři měsíce dřív. Žalovaný je však neshledal důvodnými. Žalobce neprokázal, že by se v jeho případě neuplatnila domněnka dostupnosti vnitrostátních prostředků ochrany před jednáním soukromých osob, kterého se obává. Nyní však žalobce uvádí naprosto stejné důvody své opakované žádosti, což i sám přiznal při poskytnutí údajů k žádosti. Žalovaný proto jeho žádost nemusel znovu meritorně posuzovat. Žalobce navíc konkrétně neuvádí, v čem vidí nedostatky v odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Nelze také tvrdit, že by si žalovaný neobstaral informace o zemi původu. Dvě zprávy, z nichž vycházel, jsou součástí spisu a žalobce se s nimi seznámil.
14. Nedůvodná je také námitka žalobce o jeho nedostatečném poučení o průběhu řízení o opakované žádosti o mezinárodní ochranu. Poučovací povinnost správního orgánu se obecně vztahuje na poučení o procesních právech a povinnostech. Nemá se však jednat o návod, co by měl účastník udělat, aby dosáhl žádaného výsledku (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2010, č. j. 5 As 1/2010-76). Žalobce namítá, že nebyl dostatečně poučen, nespecifikuje však, o jaká konkrétní práva se v důsledku absentujícího poučení nemohl v řízení opřít. Ve výzvě k poskytnutí údajů k žádosti o udělení

mezinárodní ochrany navíc žalobce vlastnoručním podpisem potvrdil, že spolu s touto výzvou převzal také poučení pro žadatele o mezinárodní ochranu. Jeho standardní součástí jsou i informace o průběhu řízení o opakované žádosti.

15. Žalovaný *v době vydání svého rozhodnutí tedy postupoval správně*, pokud skutečnosti, které žalobce uváděl v novém řízení, nepovažoval za důvod pro nové meritorní posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Přestože krajský soud vyhodnotil námitky žalobce jako nedůvodné, přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalovaného. Důvodem bylo to, že po podání žaloby se objevila nová skutečnost, která dělá opakovanou žádost žalobce o mezinárodní ochranu přípustnou. Touto skutečností je *invaze Ruské federace a následné rozpoutání války na území Ukrajiny*. Krajský soud shledal, že v tomto případě tu jsou podmínky pro prolomení obecné zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“
16. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že důvodem prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a *ex nunc* posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
17. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
18. V tomto případě není pochyb o tom, že *válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení*. Přestože žalobce na tuto skutečnost nepoukázal ani později, krajský soud k ní musel přihlédnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například *vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27). Současná situace na Ukrajině podle krajského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.
19. Zároveň má krajský soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání. Jedná se v tomto případě o jinou situaci, než tomu bylo ve věci řešené Nejvyšším správním soudem v rozsudku č. j. 1 Azs 288/2020-27. Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud vytýkal Krajskému soudu v Brně, že za notoriету považoval vojenskou operaci spočívající ve vpádu ozbrojených sil Turecka do

severní Sýrie kontrolované kurdskými milicemi. Podle Nejvyššího správního soudu se nejednalo o skutečnost, která by byla všeobecně známá, ale spíše o takovou skutečnost, s níž se krajský soud seznámil v rámci své vlastní činnosti, popř. o ní dotčený soudce věděl s ohledem na jeho zvýšený zájem o problematiku zahraniční politiky (viz bod 24 citovaného rozsudku).

20. V případě války na Ukrajině se však krajský soud domnívá, že se o obecně známou skutečnost jedná. Každý člověk na světě s přístupem k internetu nebo televizním, rozhlasovým či novinovým zprávám o vypuknutí války ví. Nařizování jednání jenom proto, aby krajský soud provedl dokazování ve vztahu k této nové skutečnosti, by nemělo praktický smysl. Absence ústního jednání nijak nezasáhne do práv účastníků řízení. I sám žalovaný v současné době zřejmě minimálně tuší, že jeho negativní rozhodnutí, vesměs vycházející z toho, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu, ve světle hrozivých událostí poslední dnů neobstojí.
21. Krajský soud zatím nijak nehodnotí intenzitu ozbrojeného konfliktu odehrávající se na Ukrajině. Tato nelehká úloha bude na žalovaném. Boje na Ukrajině se již ovšem neomezuji „pouze“ na část Doněcké a Luhanské oblasti, ale dotýkají se velké části jejího území, včetně hlavního města Kyjeva. Lze odkázat například na předběžné opatření Evropského soudu pro lidská práva za dne 1. 3. 2022 (bližší viz <https://bit.ly/3HxrjKM>). Štrasburský soud v něm na návrh Ukrajiny, aby vydal předběžné opatření vůči Rusku kvůli „masivnímu porušování lidských práv ruskými vojsky během vojenské agrese proti suverénnímu území Ukrajiny“, při vyhovění tomuto návrhu vzal v potaz „současnou vojenskou aktivitu, která byla zahájena dne 24. února 2022 v různých částech Ukrajiny a domnívá se, že vyvolává skutečné a trvající riziko vážného ohrožení porušení práv civilního obyvatelstva zaručených Úmluvou, zejména podle článku 2 (právo na život), 3 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Evropské úmluvy o lidských právech.“ [přeložil a zvýraznil krajský soud]. Jedná se o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobce, že rozhodnutí žalovaného již z tohoto důvodu nyní jednoduše nemůže obstát.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

22. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného z důvodu podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. kvůli skutkovému vývoji následujícímu po vydání rozhodnutí žalovaného, který soud musel vzít v potaz podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. V novém řízení žalovaný bude muset přihlédnout k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu momentálně nelze s ohledem na dramatický vývoj těchto dnů spojený s bezprecedentní vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině předvídat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-64, bod 34 *in fine*). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
23. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, žádné však nevyčíslil, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 2. března 2022

Martin Kopa, v. r.
samosoudce